

Данко Стојић
БЕОГРАДСКЕ МИНИ ПРИЧЕ

Уредник
Зоран Колунџија

Данко Стојић

БЕОГРАДСКЕ МИНИ ПРИЧЕ

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

Ову књигу посвећујем Сузани Петричевић

Писац

Писање романа је вештина која се може научити, али за писање кратких прича човек мора да се роди.

Хулио Кортасар

ЈАЛОВОСТ

Писац се осећа јалово, нема шта да каже, није му ни до чега.

Није увек било тако – некада је објављивао силне књиге, књиге које су се допадале многим.

Била је једна стара књижевница–уседелица која га је оптерећивала свакодневним телефонским позивима, а нарочито је било несносно кад му је рекла: „Чула сам да је нови председник УКС неки Витезовић. Да ли ти знаш како се он зове?“

Младост и зрело доба исписани на књигама, нема више инспирације; благо онима који пишу дебеле романе, радећи и по десет сати дневно.

Политика га заиста не занима, није луд да пише политичке бестселере нити да их чита.

Писац није више у годинама кад се јуре младе жене, иначе било би још како инспирације.

Ето толико. Да ли се ради о крају креативности?

МИНКА

Минка Иванишевић је била девојчица стара четири године. Родитељи су је добили доста касно и брижљиво су се старали о њој. Отац Тоша је био машински инжењер а мајка, Иванка, била је учитељица. Пошто је дете било тако мало они су некако организовали вођење у вртић и уопште бригу о детету.

Минки није било пријатно у вртићу, међу децом која су знала да буду и безобразна. Минка је доживела да јој васпитачица похвали цртеж, а једна девојчица ју је плунула. Један дечак је гађао лоптом у главу нашу јунакињу, на шта се она расплакала јер ју је удар лопте заболоо.

Тог дана је требало да мама Иванка одведе Минку из вртића; тата је био на службеном путу. Међутим, кад је мама изашла на улицу ухватили су је јаки болови и пала је у несвест. Нашли су се неки људи који су позвали хитну помоћ.

Минка је очекивала маму, али никога није било, док су други родитељи долазили по своју децу. На-

шој девојчици су потекле сузе из очију, али она реши да сама оде у стан.

На улици се изгубила, али се није усудила да се некоме обрати.

Пуким стицајем околности уплакану девојчицу је видео њен стриц Бане, иначе поштар у инвалидској пензији. Минка је била толико срећна као да је видела Бога. Стриц ју је ухватио за руку и кренули су према њеној кући. Пошто никога није било, стриц ју је одвео у свој стан.

Девојчици се пишкило и какило, стриц је ту био беспомоћан јер никада није имао децу, али нашла се једна сусетка, иначе медицинска сестра, која је била од помоћи.

Мама Иванка је крварила и гинеколог, који ју је прегледао, одлучио се на хитну и ризичну операцију како би несрећној жени био спасен живот. Она је све време била у несвести.

Стриц Бане је звао свог брата Тошу на мобилни, јер није могао да зна шта је с Иванком.

Операција је успела, жена се некако повратила, али одмах се сетила ћеркице и почеле су да јој се роје црне мисли. Звала је мужа на мобилни, а он је срећом био обавештен од брата шта је с Минком, да је Минка на сигурном, и то је рекао супрузи.

Тата Тоша је првим авионом, крајње забринут, дошао у Београд. Одмах је преузео Минку од Банета, одвео је код тетке и упутио се у болницу.

Иванкино стање је било добро, али била је принуђена да лежи и мирује.

Тетка је одвела девојчицу у болницу. Кад ју је Иванка видела почела је од среће толико да плаче, толико су биле јаке те сузе радоснице да је лекар био принуђен да жени да седатив.

„Шта би било да се није појавио мој брат...“, размишљао је Тоша.

Иванка је две седмице лежала у болници. Стање јој је постало стабилно, па је пуштена.

Минка је у вртићу стекла добру другарицу Стељу и уопште се променила, постала је енергична и више нико није смео да је пљуне нити гађа лоптом у главу. Лепо се дружила с још неком децом.

Кад је кренула у први разред основне школе, стриц јој је умро.

ПРИЧЕ ИЗ ШЕКСПИРА

Гордана је била запослена као библиотекар у де-чијој библиотеци „Пинки“. С 39 година се развела и живела са сином. Њеног сина је занимао једино фудбал и после развода је попустио с учењем у школи, никакве књиге нису га занимале, тако да се мајка озбиљно плашила да он после завршене основне школе не упише занат, а желела је да постане гимназијалац.

12-годишњи Стојан је био чест посетилац те библиотеке, брзо је читао и појављивао се приближно два пута седмично. Био је необично радознао, нарочито кад је сазнао да „Пинки“ поседује укоричене комплете „Политикиног забавника“, што је могло да га доста омете у учењу школског градива. Стојан је читао популарне дечије књиге, рецимо оне о Тарзану, Буфало Билу, Шерлоку Холмсу, Фантомасу, научну фантастику Жила Верна или вестерн Карла Маја и Зејна Греја. Био је необично радознао, интелигентан и оплемењен, тако да је библиотекарка и поред своје воље почела да га пореди са својим сином-медиокритетом, а и сама се тако осећала. Није јој било јасно зашто Стојан у

библиотеци чита комплет „Забавника“ у време док њен син, такође 12-годишњак, у стану гледа примамљиву фудбалску утакмицу.

Приметила је да постаје нељубазна према Стојану и такорећи га истерује из библиотеке тобоже што квари очи и да мора код куће да учи.

Једне вечери, вративши се из библиотеке, осетила је да стан смрди на дуван.

„Драгане, па ти си пушио...“

„Нисам, мама.“

„Па ти лажеш!“

Плачући, почела је да шамара сина.

Његова разредна је разговарала са Горданом. Добијао је јединице и двојке, био немиран на настави, могао да постане мангуп. Мајка је могла да пропадне у земљу од срамоте. Ишла је код његовог оца, кога се иначе бојао, и тражила од њега да утиче на сина, што је било такорећи неостварљиво, јер је он, отац, био крајње незаинтересован за бившу породицу, а алиментације су стизале са закашњењем. Отац свог сина, а још мање разведену супругу, није ни волео нити му је било стало до њих.

У једном другом стану мајка је критиковала Стојана што много чита и ређа тројке, изузев што је имао петицу из српског и писао најбоље писмене радове.

Стојану није било јасно зашто библиотекарка режи на њега, али без књиге није могао и зато је

долазио, иако је приметио да се плаши те жене, која је била толико љута да у очи није смео да је погледа.

„Љути се мама, љути се разредна, љути се ова тетка из библиотеке...зашто...“, размишљао је оплемењени дечак који је књигу волео изнад свега на свету.

Једног дана, док је у библиотеци тражио књигу за себе, он запази „Приче из Шекспира“ Чарлса и Мери Ламб. Била је то позната прозна популаризација светског класика, објављена у омиљеној сарајевској дечијој едицији „Ластавица“. Стојан је чуо за Шекспира и осетио се јако важним што ће да га чита.

Тог дана је Гордана сазнала да је њен син понављао разред.

Кад је видела Стојана како достојанствено доноси „Приче из Шекспира“ разбеснела се, постала арогантна и јаросна.

„То није за твој узраст, ти си јако охол, како те није срамота, какав је то начин!?“

Стојан поче да плаче, ужаснут овом агресијом.

„Плачи, плачи, срам те било, ти мислиш да си академик!“

Гордана је остала са својом несрећом коју није знала како да реши, а Стојан више никад у животу није ушао у оближњу библиотеку „Пинки“.

НА БАДЊИ ДАН

Атеистички сам васпитан. У то време, није се веровало у Бога него у Тита, и то са већим заносом него што данашњи верници верују у Бога.

Као 13-годишњак летовао сам с породицом у Ђеновићу код Херцег-Новог.

Имао сам друштво. Међу мојим друговима био је и извесни Цале из Војводине, чији отац је био православни свештеник.

Моји родитељи нису се дружили с Цалетовим родитељима, ја његовог оца нисам знао другачије него из виђења. Једном ми се на путу десило да сам видео Цалетовог оца. Пошто смо били на мору, он је био одевен у неки необичан црни шорц. Имао је поповску браду. Иако нас нико није упознао, ја сам му се јавио и он ми је отпоздравио.

У том тренутку осетио сам снажно узбуђење, атипично за оно атеистичко време.

Овај случајни сусрет с Цалетовим оцем нисам никада заборавио, можда је то и против моје воље било просветљење.

Дошле су осамдесете с наглим јачањем српског национализма и повратком православља, ја религију никада нисам прихватио (мој брат је постао неофит, рецимо), али сусрет с православним свештеником на мору и узбуђење које сам тада доживео остало је трајно у мени.

ПОПУЛАРНОСТ

Жељко је био ученик осмог разреда, симпатичан, омиљен у друштву, нарочито код девојака. Био је врло добар ученик, а највећа жеља му је била да постане популаран, певач или глумац. Замишљао је како му прилази велики број девојака које му траже аутограм, маштао је о великим светским градовима.

Имао је девојку, Аниту Ђоковић из суседног одељења. Стално су ишли загрљени, а другови и другарице су мислили да они раде не знам шта.

Међутим, он би је допратио до куће а она би га пољубила у образ.

Све девојке су биле заљубљене у Жељка, нарочито такође популарна Марина Мирков.

Он је желео да упише гимназију и да се прослави али његови родитељи, који су га касно добили, били су за то да он што пре добије свој хлебач и наредили су му да упише средњу школу.

Анита је уписала гимназију и мајка јој је препоручила да се не забавља са Жељком него да нађе неког студента или матуранта.

Младић није волео средњу техничку школу и настојао је да се дружи с гимназијалцима. Међу њима му је био нарочито привржен Ранко Остојић. Популарна Марина Мирков и даље је била заљубљена у Жељка и примала га у свој дом.

Он је у средњој школи био у једном одељењу које су чинили углавном припрости ученици из унутрашњости, познати као „сељаци“. Наш јунак није желео да буде њихов нити да учествује у њиховим шалама. Зато се није ни појавио на матурској прослави.

Запослио се као стручњак за расвету на РТС. Динамична снимања су му одговарала, био је цењен међу техничарима, али осетио је да је од популарности даље него икад и постао је нарочито алергичан на интелектуалце уопште, јер га они нису примали у друштво. Његов друг из основне школе Ранко Остојић га је волео, али Ранко је у међувремену завршио Факултет драмских уметности и постао редитељ, па није имао ни времена за Жељка; ставите се у Жељков положај.

Жељкова мајка Костадинка била је пензионисана учитељица, обожавала је Добрицу Ђосића и њој није било право што се иначе доброћудни Ранко толико издигао у односу на Жељка, нарочито кад је долазио у посету, иако никада није потцењивао њеног сина.

Жељко се оженио Коком, лаборанткињом РТС. Некада популарна Марина дипломирала је филозофију и нашла себи деценију старијег филозофа Бошка, који није поштовао Жељка. Марина је ипак волела Жељка и звала њега с Коком у кућне посете, а њен Бошко би се правио луд кад год би се техничар и лаборанткиња појавили.

Једном се десило да су се Жељко и Бошко случајно видели на улици, али Бошко није хтео ни да му се јави.

Жељко је и раније био свестан тога, али ово га је заиста ујело за срце. Штавише, омрзнуо је широкогрудну Марину и доброћудног Ранка.

Почео је да пије с техничарима, иако није био склон пићу, али кад би попио две–три чашице ракије он би се осећао као неко ко је популаран и ко много вреди. Био је у заносу.

На РТС се доста пило, и на снимањима и ван снимања, и у канцеларијама.

Кока није волела што Жељко пије, јер је знао да се обрука међу њеним пријатељицама. Кад је једну од њих ухватио за сису, Кока му је трезном наредила да мора да се лечи и водила га код неуропсихијатра.

У чекаоници Палмотићеве он је запазио бар неколико типова са РТС, па и једног популарног новинара.